

ПЕРЕДМОВА

Колективна монографія «Сучасна культурологія: актуалізація теоретико-практичних вимірів» створена провідними українськими культурологами, котрі протягом останніх трьох десятиліть послідовно розробляють саме ту проблематику, яка формує та аргументує таке принципово важливе поняття як «культурологічне знання». Представлений матеріал позначений науковою новизною, основні тези якої спираються на потужну джерелознавчу базу, що – своєю чергою – підтверджує творчо-пошуковий характер сучасної української гуманістики.

Загальновідомо, що культурологія – наука молода, а це означає, що її дослідницький простір повинен динамічно «заповнюватися» проблематикою, яка остаточно не осмислена і вимагає подальшої копіткої роботи. За останні роки увага українських науковців була спрямована на обґрунтування, по-перше, міжнаукового характеру культурології, по-друге – на вироблення нового та систематизацію існуючого понятійно-категоріального апарату, а, по-третє – на розкриття ролі як біографічного методу, так і його структурної складової – персоналізації – у відтворенні власне «персоналізованих» історико-культурних етапів формування, становлення та утвердження засадничих принципів духовного розвитку українства.

Слід зазначити, що протягом 2000–2018 років до сфери уваги фахівців потрапили непересічні постаті О.Потєбні, І.Франка, В.Винниченка, О.Кобилянської, Г.Хоткевича, Д.Овсянико-Куликовського, О.Довженка, Л.Курбаса, М.Зєрова, М.Семенка, М.Вороного, Г.Шкурупія, І.Кавалерідзе, О.Архипенка, О.Богомазова, Б.Лятошинського, Й.Тимченка, Ю.Яновського, Ю.Шпола, життєво-творчий шлях котрих вперше в українській гуманістиці аналізується у контексті не лише філософсько-естетичних пошуків тогочасної української інтелігенції, а й тих гостро полемічних, суперечливих політико-ідеологічних процесів, якими була позначена культура кінця ХІХ та перші десятиліття ХХ століття.

Науковцям, котрі долучилися до відтворення реальної ситуації, що існувала на теренах української культури, вдалося органічно поєднати індивідуальні пошуки кожного з названих нами

письменників, митців, учених та винахідників із логікою розвитку конкретного історико-культурного періоду. А це – своєю чергою – яскраво продемонструвало потенціал культурологічного аналізу, котрий значно розширює теоретико-методологічні чинники: окреслення регіональної специфіки культурного розвитку, діалогізм як фактор активізації творчого процесу та персоналізація, що допомагає виявити самоцінність та самобутність тієї творчо-пошукової моделі, що створюється у процесі естетико-художнього пізнання навколишньої дійсності, – сукупність яких відповідає вимогам поняття «цілісність». На нашу думку, власне цілісне відтворення практики українського культуротворення дозволить об'єктивно поцінувати надбання сучасної культурології.

Відштовхуючись від уже існуючих напрацювань, автори колективної монографії «Сучасна культурологія: актуалізація теоретико-практичних вимірів» продовжують розробляти проблеми або їхні окремі аспекти, які окреслюються ними як наріжні. Це стосується, передовсім, як подальшого виявлення та обґрунтування чинників культурологічного аналізу, так і визначення методів соціокультурної детермінації. Потужне теоретичне навантаження має і проблема «чуттєвої культури», подана в «категоріях сучасної гуманітаристики». Цей зріз піднятих у монографії проблем підтверджує як міждисциплінарний характер культурології, так і визначний потенціал її активної співпраці з традиційними гуманітарними науками, зокрема, філософією, естетикою та психологією. У означеному контексті цілком слушною є увага до з'ясування співвідношення культурології та мистецтвознавства, оскільки – з огляду на історію питання – дослідницькі інтереси цих наук мають досить виразні «перетинання».

Слід підтримати і той інтерес до подальшого опрацювання понятійно-категоріального апарату культурології, який продемонстровано в логіці «побудови» змісту монографії. Це стосується уведення до широкого теоретичного ужитку поняття «інтерпретологія», яке має всі підстави стати базовим у процесі формування «окремого напрямку всередині сучасної теоретичної культурології». Активне використання означеного поняття на теренах «культурологічного знання» потребуватиме подальшої аргументації специфіки саме «культурологічної інтерпретології»,

оскільки осмислення «інтерпретації» в естетико-мистецтвознавчому контексті має як сталі традиції, так і очевидні нові теоретичні здобутки.

На думку авторів монографії, задля подальшого продуктивного розвитку сучасної культурології, вкрай важливим є фактор «спадкоємності» – або його відсутності – в логіці руху історико-культурних періодів. Прикладом руйнування «спадкоємності» можуть слугувати перші десятиліття ХХ століття, коли засади традиційної української культури «розмивалися» символічними, футуристичними чи кубістичними експериментами, що деформували органічність творчо-пошукових ланок, а саме: «традиція – спадкоємність – новаторство». У цьому контексті особливої ваги набуває теоретичне обґрунтування значення «мистецьких практик», що здатні активно впливати на майбутню модель українського культуротворення.

Матеріал, викладений на сторінках колективної монографії «Сучасна культурологія: актуалізація теоретико-практичних вимірів», відтворюючи авторські точки зору, водночас, – відповідно до піднятих питань – із усією можливою коректністю реконструює вже напрацьовані ідеї та визнані концепції, намагаючись неупереджено відтворити дослідницький простір української гуманістики.

Автори висловлюють щире подяку рецензентам, котрі підтримали рукопис колективної монографії та об'єктивно поцінували його.